

Åsne Seierstadová (Norsko)

Za reportáže z Kosova, Čečenska a Afghánistánu získala mnoho ocenění. Mluví plyně pět jazyků a domluví se dalšími čtyřmi, což jí umožňuje zpracovávat i témata, na která si jiní váleční reportéři netroufnou. Její kniha o kábulském knihkupci, jeho rodině a jejich snaze přežít tragédii občanské války se stala mezinárodním bestsellerem. Autorce *Knihkupce v Kábulu* však vynesla nejen slávu, ale také soudní spor s mužem, u jehož rodiny několik měsíců žila a zaznamenala její příběh. V knize *Dvě sestry*, rovněž již přeložené i do češtiny a slovenštiny, zpracovala na základě rozhovorů s rodinou, přáteli a lidmi z okolí příběh dvou Norek somálského původu, které se rozhodly odejít do Sýrie, aby bojovaly v řadách ISIS za svého Boha a svou víru. V knize s příznačným a mrazivým názvem *Jeden z nás. Příběh o Norsku* přináší detailní pohled na Breivika, nejhoršího masového vraha norských dějin.

úryvek z knihy *Jeden z nás. Příběh o Norsku* přeložila Eva Dohnálková

Paprsek světla

Ale největší z té trojice je láska.

První list apoštola Pavla Korintským, 13:13

Severní část země se zahalila do temnoty. Když se lidé probouzeli, byla tma jako v pytli, když vycházeli z domu, stejná tma, uprostřed dne šero, a když uléhali, zase černo. Mráz bodal do tváří. Lidé štípali jednu náruč dřeva za druhou a dveře za sebou zavírali chvatně, aby jim vířící sníh a zima nevnikly do domu.

Medvědice v horách zalezla do brlohu, dokonce i tresky v moři vykružovaly své oblouky pomaleji. Bylo třeba šetřit síly na jaro, na světlo. Příroda i lidé se uložili ke každoročnímu zimnímu spánku. Lidé více spali a méně se hýbali. Ti šťastnější se zahřívali navzájem. Všeobecně byli smutnější než v létě. Bolest zimy se přihlásila o slovo.

Ale čas od času se temné nebe rozzářilo.

„Chce tančit,“ říkali lidé a opření o parapet vzhlíželi k obloze.

Protože polární záře ani na chvíli nepostojí. Posouvá se po nebi, prohýbá se do oblouků, trhá se do pásů, mění se, téměř mizí a pak se zase objevuje a plápolá.

S polární září jeden nikdy neví.

Stejně jako s lidmi. Můžou truchlivě ležet pod peřinou a pak náhle vzplanou.

Hezky se obléknou a vyrazí do společnosti. Zaplápolají jako ten přírodní úkaz.

Právě taková byla i tahle noc, svátek svaté Lucie v Lavangenu v roce 1980.

Mladí lidé se točili a pohupovali na tanečním parketu. Na sobě měli úzké kalhoty, dole rovné nebo do zvonu, dívky svetry s nabíranými rukávy a kluci košile. Kapela na pódiu hrála cover verze hitů od Smokie, Eltona Johna a Boney M. Do Lavangenu vyrazila mládež z osad lemujících fjordy v srdci severonorského kraje Troms. Tahle každoroční největší zábava před Vánoci s sebou přinášela spoustu nadějí a očekávání, opilosti a legrace.

Do místnosti vešla Tone – světlovlasá patnáctiletá kráska. Hned za ní Gunnar, osmnáctiletý drsňák.

„Na to nemáš,“ pomysleli si oba, když tehdy večer v pološeru spatřili jeden druhého.

Tone měla ofinu vyfoukanou dozadu, jako blondýna z původních Charlieho andílků, Gunnar sestřih jako hokejista, po stranách hlavy nakrátko, kdežto delší vlasy na krku se mu mírně vlnily. Ona ještě úplně nevyrostla z dětské buclatosti, on byl šlachovitý a vychrtlý.

Bydleli každý u jiného fjordu, ona v Lavangenu, on v Salangenu. Tone už Gunnara jednou viděla.

Poslali ji tehdy do Salangenu k zubaři na preventivní prohlídku, protože v Lavangenu zubař neordinoval. Po kontrole většinou zamířila do pekárny, ani ta u nich ve vesnici nebyla. Postávala u okna nízkého bílého dřevěného domku v kopci svažujícím se k fjordu a čekala, až si bude moct koupit koláč z jemně překládaného kynutého těsta s vanilkovým krémem. Venku prošli tři mladíci. Ten prostřední jí hned padl do oka. Nejhezčí kluk, jakého jsem kdy viděla, pomyslela si.

A teď byl tady. Kluk z pekárny. Stál přímo před ní. A kapela na pódiu hrála Bellamy Brothers.

If I said you had a beautiful body, would you hold it against me?

If I swore you were an angel, would you treat me like the devil tonight?

Samozřejmě že svolila, aby si spolu zatancovali

Někdy totiž lidé vzplanou. Dopadne na ně paprsek světla, ozáří je a projde až do srdce. A stejně rychle, jako našli, se začnou bát, že ztratí.

K Tone na parketu přistoupil kamarád.

„Venku ve frontě čeká tvoje kámoška, ale nemá na vstupenku.“ Tone sebou trhla. „Prosila mě, abych ti vyřídil, jestli bys nepřišla a nezaložila ji.“

„Hm,“ zamumlala Tone, ale ven nešla. Protože co kdyby jí kamarádka ukradla kluka, který ji právě teď drží kolem pasu.

Ne, teď chce tancovat.

Vídali se, jak to jen šlo. Jezdili sem a tam autobusem, nebo přesvědčili někoho z kamarádů, aby je svezl. Jedna cesta trvala hodinu. Poté co si Gunnar udělal řidičák, bylo to snazší.

Půjčoval si otcovo auto a jako pirát silnic se hnál za Tone, pak zase spěchal zpátky. Společně oslavili návrat slunce po zimě. V dubnu Gunnar nastoupil na vojnu v jižnější části Norska, na základně Jørstadmoen u Lillehammeru. Tone mu posílala dlouhé milostné dopisy. Gunnar se pokoušel o verše. Většinou sice bleďmodrý papír jenom zmačkal a vyhodil, ale čas od času nějakou báseň odeslal. *Jednou večer doma v dálce, milý s milou spolu sní, nedokážou zapomenout, jak strašně se milují*, psal jí.

Našli svoji velkou lásku, jeden v druhém, každý svou, nechtějí už nikdy ztratit, svoji lásku společnou.

Ten pár, o kterém píšu, to jsme ty a já, jsi to nejdražší, co mám, bez tebe jsem sám. Utěšuju se tvými dopisy.

Tone začala studovat na internátní škole v Harstadu.

Včera jsem celý den probrečela na pokoji, psala mu. Přišla za mnou spolužačka a chtěla vědět, co se stalo. Nemohla jsem mluvit, jenom jsem jí ukázala tvoji fotku. A jí došlo, proč brečím.

Strašně mi pořád chybíš a ani nevíš, jak se mi ulevilo, když jsem to v neděli dostala.

Každý týden v dohodnutý čas sedávala na schodech u telefonu a hlídala ho, bála se, že by si někdo mohl přijít zavolat právě v tu chvíli, kdy on v táboře dva tisíce kilometrů odtud vhodí do automatu korunu a vytočí její číslo. Zvonění se ozvalo vždycky ve stejný čas.

Nemusíš volat, telefon někdo ukradl, napsala mu jednou jako P. S. na obálku. A v dalším psala: Volej na klučíči internát! Tam totiž telefon fungoval. Dojela bych z Harstadu za tebou a zase zpátky i na koloběžce, stálo v jednom z dopisů.

Když Gunnar dokončil vojenskou službu a nastoupil v Tromsø na pedagogickou fakultu, přistěhovala se Tone za ním. Sedmnáctiletá dívka studovala posledním rokem obchod a administrativu a devatenáctiletý, brzy dvacetiletý Gunnar se rozhodl pro nově založený obor „informatika a výpočetní technika“. Navíc studoval ještě učitelství tělocviku, kdyby se náhodou ukázalo, že informační technologie nemají takovou budoucnost, jaká se jim přisuzovala.

Pronajali si vlastní miniaturní byt. Konečně mohli být pořád spolu.

„Výhra v loterii,“ říkával Gunnar o svém setkání s Tone. „Z pekla štěstí.“

Lepší dívka než ona neexistovala.

Až se tím štěstím zalykali.

Za polárních nocí zalézali pod peřinu a ven vykoukli, jen když se na obloze roztančila polární záře.

Už v té době snili o dětech, které se jim jednou narodí.